

Tanskan raportti henkilökohtaisista avustajista.

1. Alan työntekijöiden määrä

Vuonna 2015 yhteensä 1 900 henkilöä kuului käyttäjäohjautuvan henkilökohtaisen avun (Borgerstyret Personlig Assistance, BPA) piiriin.

Arviolta noin puolet vammaisten avustajista on jonkin yrityksen palveluksessa, ja loput noin 50 prosenttia avustajista on pääasiassa vammaisen itsensä palkkaamia tai tämän läheisiä henkilöitä. Arvio on kuitenkin hyvin epätarkka, koska meillä ei ole kokonaiskatsausta vammaisjärjestelmien määrästä.

Käyttäjäohjautuvan henkilökohtaisen avun järjestelmien lisäksi vammaisten avustajia työskentelee muiden järjestelmien piirissä. Vammaisen avustaja on siis Tanskan työnantajien etujärjestön Dansk Erhvervin jäsenorganisaation palveluksessa ja antaa respiraattori- ja vammaisapua, toimii vammaisen saattajana ja/tai erityispedagogisena tukena tehdessään työtä jäsenyrityksen ja kunnan, alueen ja/tai ministeriön välisen sopimuksen mukaisesti.

2. Järjestäytymisaste

Järjestäytyminen on hyvin vähäistä tällä alalla. Se johtuu osaksi siitä, että useimmat vammaisten avustajat ovat vammaisen itsensä palkkaamia. Osa avustajista on vammaisen läheisiä henkilöitä, esimerkiksi puoliso tai vanhempi.

3. Alan muut toimijat – julkiset, vapaaehtoiset, aatteelliset ja kaupalliset

Alalla toimii suuri aatteellinen järjestö LOBPA, joka on Tanskan työnantajien etujärjestön Dansk Erhvervin jäsen.

Sen jäseniä ovat myös Olivia Danmark- ja DUOS-yritykset. Niiden on tarkoitus liittyä valtakunnalliseen BPA-sopimukseen 1. tammikuuta 2019. Alalla on myös pienempiä toimijoita, kuten Lunds Handicapservice ja Næsborg.

4. Työnantajien järjestäytyminen

Aatteellinen järjestö LOBPA ja kaksi kaupallista toimijaa, Olivia Danmark ja DUOS, ovat Dansk Erhvervin jäseniä.

Useilla pienehköillä yrityksillä on liityntäsopimus Dansk Erhvervin sopimukseen, mutta ne eivät ole sen jäseniä. Tämä koskee muun muassa Lunds Handicapservice- ja Næsborg-yrityksiä.

Myös joillakin vuokratyöyrityksillä on käyttäjäohjautuvan henkilökohtaisen avun järjestelmiä.

Monet käyttäjäohjautuvaa henkilökohtaista apua tarjoavat suuret yritykset eivät ole vielä järjestäytyneet.

5. Työehtosopimukset

Vammaisten avustajia koskevat seuraavat sopimukset:

- Työntekijöitä edustavien FOA- ja 3F-järjestöjen ja työnantajajärjestön Dansk Erhvervin välillä solmittu BPA-sopimus.
- Tanskan teollisuusalan etujärjestö Dansk Industri on niin ikään solminut samansisältöisen BPA-sopimuksen edellä mainittujen työntekijäjärjestöjen kanssa.
- FOA:n ja Dansk Erhvervin välinen sopimus BPA-järjestelmän ulkopuolisista vammaisten avustajista, jotka ovat Dansk Erhvervin jäsenorganisaation palveluksessa ja antavat respiraattori- ja vammaisapua, toimivat vammaisen saattajana ja/tai erityispedagogisena tukena tehdessään työtä jäsenyrityksen ja kunnan, alueen ja/tai ministeriön välisen sopimuksen mukaisesti (BPA-järjestelmä poissuljettuna).
- Olivia Danmark -yrityksellä ja FOA:lla on yrityskohtainen sopimus, joka ei kata käyttäjäohjautuvaa henkilökohtaista apua. Siihen sisältyy palkkausta ja eläkettä koskevia käyttöönottomääräyksiä, jotka otetaan kokonaisuudessaan käyttöön 1. maaliskuuta 2020, jolloin se vastaa sopimusta (BPA-järjestelmä poissuljettuna).

Tällä hetkellä noin 20 prosenttia BPA-alan yrityksistä kuuluu sopimuksen piiriin. Olivia Danmark- ja DUOS-yritykset liittyvät BPA-sopimukseen 1. tammikuuta 2019, minkä myötä noin 80 prosenttia yrityksistä kuuluu sopimuksen piiriin.

6. Alaa koskeva lainsäädäntö

Tanskan palvelulain § 95 ja 96 – BPA-järjestelmät

Kunnat mitoittavat vammaisen avustajan määrärahan kulujen arviointia koskevan säädöksen pohjalta, josta käy ilmi kunnan käytettävissä olevat varat esimerkiksi hallintokuluja varten. Valitettavasti on käynyt ilmi, että kunnat arvioivat toiminta-avustukset epärealistisen alhaisiksi, joten kuntien välillä on selkeän suuria eroja. Etenkin Dansk Erhverv on painostanut Tanskan kuntaliittoa laatimaan ohjeistuksen, jolla turvataan kuntien kohtuullisempi ja yhtenäisempi kuluarviointi.

Tanskan palvelulain § 97 – vammaisen saattajaa koskeva järjestelmä

<https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=202239>

Tanskan terveydenhuoltolaki § 79 – kotirespiraattorihoito

<https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=199871>

BPA-määrärahan arviointia koskeva säädös:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=194639>

7. Alan suuntaukset

Yhä useamman toimijan liittyessä sopimukseen sen ulkopuolella oleviin työnantajiin kohdistuva paine kasvaa, sillä niin työnantajajärjestöt ja yritykset kuin ammattiyhdistyksetkin haluavat lisätä alan järjestäytymistä.

Tilastotietoja käyttäjäohjautuvasta henkilökohtaisesta avusta:

Vuonna 2011 myönnettiin yhteensä 660 järjestelmää § 95:n mukaisesti ja 1 480 järjestelmää § 96:n mukaisesti.

BPA-järjestelmiä myönnettiin siis yhteensä 2 140.

Vuonna 2015 BPA-järjestelmän käyttäjiä oli § 95:n ja § 96:n mukaisesti arviolta yhteensä 1 900.

Käyttäjiä oli siis 240 vähemmän kuin aiemmin (11 prosentin lasku).

Moni käyttäjä, jolle myönnetään oikeus käyttäjäohjautuvaan henkilökohtaiseen apuun palvelulain § 95:n mukaan, saa myös oikeuden saattajaan palvelulain § 97:n mukaan.

BPA-järjestelmän ulkopuolisia tilastotietoja:

Vuonna 2012 kotirespiraattorihoidon järjestelmiä oli 664.

Vuonna 2016 järjestelmiä oli 832, joita käytti arviolta noin 2 400 vammaisten avustajaa.

Vammaisalan yritysten talous:

Alan ongelmana on se, että kunnat mitoittavat toiminta-avustuksensa hyvin eri tavoin.

Toiminta-avustus tulee mitoittaa niin, että yritykset pystyvät todellisuudessa hoitamaan vammaiseen liittyvän työnantajavastuunsa. Arvioinnin pohjana toimii sitä koskeva säädös, jonka myötä jokainen kunta voi tietyssä määrin itse arvioida vammaisen hoitojärjestelmän hallinnointiin tarvittavia yrityskuluja.

Kunnat eivät esimerkiksi mitoita kuluja niin, että työnantajilla voisi muun muassa olla työnantajavastuu työympäristöstä, sillä työympäristölain näkökulmasta vammaisen itse toimii työnantajana ja on sen myötä vastuussa työpaikan arvioinnista ja seurannasta sekä turvallisen ja terveellisen työympäristön varmistamisesta.

8. Selvityksiä ja raportteja

Sosiaalipoliittinen selvitys vuodelta 2017 (sivu 230):

<http://socialministeriet.dk/media/18740/socialpolitisk-redegoerelse-2017.pdf>

Kotirespiraattorihoitoon liittyvän lääketieteellisen teknologian arviointi:

www.defactum.dk/Api/CfkPage/Download/?fileId=533

Vammaisten avustajien työympäristöä koskeva tutkimus:

<https://applikationer.foa.dk/Publikationer/pjecer/Social-Sundhed/handicaphj-arbmiljoe.pdf>

Ystävällisin terveisin

Preben Nørgaard

Konsulentti

FOA SAMMEN
GØR VI FORSKELLEN

FOA OVERENSKOMST

Stauings Plads 1-3, DK-1790 København V

Suora numero: +45 4697 2373 - matkapuhelin: +45 2016 6744

www.foa.dk

www.facebook.com/FOAdanmark